

Euroopan
komissio

Esteetön kaupunki -kilpailu 2018

Esimerkkejä parhaista käytännöistä,
joilla EU:n kaupungeista tehdään
entistä esteettömpiä

Social Europe

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2018

© Euroopan unioni, 2018

Uudelleenkäyttö on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Euroopan komission soveltamasta asiakirjojen uudelleenkäyttöpolitiikasta säädetään päätöksessä 2011/833/EU (EUVL L 330, 14.12.2011, s. 39).

Sellaisten valokuvien tai sellaisen muun materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen, joihin EU:lla ei ole tekijänoikeutta, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Print	ISBN 978-92-79-80897-5	doi:10.2767/55487	KE-BL-18-001-FI-C
PDF	ISBN 978-92-79-80821-0	doi:10.2767/18879	KE-BL-18-001-FI-N

Sisällys

Alkusanat	4
Esteetön kaupunki - kilpailu 2018 - Selkokielen versio.....	5
Johdanto	11
Lyon, Ranska - voittaja.....	12
Ljubljana, Slovenia - toinen palkinto.....	16
Luxemburg, Luxemburg - kolmas palkinto	20
Viborg, Tanska - erityismaininta esteettömyydestä historiallisessa ympäristössä.....	24
Esteetön kaupunki 2019 -kilpailuun osallistuminen	28

Alkusanat

Kahdeksan vuoden aikana Esteetön kaupunki -kilpailu on vakiinnuttanut asemansa eurooppalaisena palkintona, ja olen ylpeä voidessani todeta, että kaupungit pyrkivät v a s t a m a a n

kaikkien asukkaiden tarpeisiin jatkuvalla innovaatiotoiminnalla.

Tämän vuoden voittajien esittelemien innovaatioiden laatu ja laajuus edistävät Euroopan esteettömyyttä ja toimivat jatkuvana inspiraationlähteenä ja esimerkkinä muille kaupungeille.

Euroopan komission näkökulmasta Esteetön kaupunki -kilpailu on selvä osoitus siitä, miten tärkeää esteettömyys on Euroopan kaupungeissa. Monissa kaupungeissa haasteena on vaihteleva pinnanmuodostus, taloudelliset rajoitukset tai historialliset rakennukset, joiden säilyttämiseen on kiinnitettävä huomiota.

Suhtaudumme myönteisesti siihen, miten pyrkimyksenä on yhä inklusiivisempi Eurooppa, jossa kaikki kansalaiset voivat nauttia vapaudesta asua, työskennellä ja viettää vapaa-aikaa ilman liikkumisen ja osallistumisen esteitä.

Tämä julkaisu tarjoaa ajatuksia ja käytännön esimerkkejä avuksi ja innoitukseksi muille kaupungeille, joilla on samankaltaisia haasteita. Kaikissa EU:n kaupungeissa on yhteinen tavoite parantaa esteettömyyttä,

– ei vain iäkkäille asukkaille ja vammaisille, vaan kaikkien eduksi.

Toivomme, että tämän vuoden voittajien esimerkki kannustaa monia muitakin kaupunkeja osallistumaan haasteeseen ensi vuonna. Lyon, Ljubljana, Luxemburg ja Viborg osoittavat, että missä tahansa Euroopan unionin alueella voidaan tehdä muutoksia, jotka vaikuttavat suoraan asukkaiden elämään.

Marianne Thyssen

Työllisyys- ja sosiaaliasioista, osaamisesta ja työvoiman liikkuvuudesta vastaava komissaari

Esteetön kaupunki -kilpailu 2018

Selkokielen versio

Keitä me olemme?

Olemme Euroopan komissio ja Euroopan vammaisfoorumi.

Euroopan komissio ehdottaa lakeja, jotka tekevät Euroopasta paremman paikan sen asukkaille.

Euroopan vammaisfoorumi suojelee vammaisten oikeuksia Euroopassa.

Teemme usein yhteistyötä, jotta Euroopasta tulisi parempi paikka vammaisille.

Järjestämme yhdessä joka vuosi esimerkiksi Esteetön kaupunki -kilpailun.

Mikä Esteetön kaupunki -kilpailu on?

Esteetön kaupunki -kilpailussa annamme joka vuosi palkintoja kaupungeille, jotka yrittävät kovasti olla esteettömiä.

Kaupunki on esteetön, kun kaikki ihmiset voivat asua siellä, liikkua ja käyttää kaikkia palveluja ilman ongelmia.

Kaupunki on esteetön, kun kaikki ihmiset voivat helposti esimerkiksi:

- mennä bussilla tai metrolla töihin.
- ostaa lippuautomaatista matkalipun.
- kulkea kaduilla ja mennä sisään julkisiin rakennuksiin.
- saada tietoa, jota he ymmärtävät.

Tämä on tärkeää kaikille ihmisille ja erityisesti vammaisille ja vanhuksille. Usein näissä asioissa on heille esteitä.

Jos asiat eivät ole esteettömiä, he eivät voi osallistua yhteisön toimintaan, kuten kaikki muut ihmiset. He jäävät ulkopuolelle.

Esimerkiksi jos busseissa ei ole luiskia, pyörätuolia käyttävät ihmiset eivät voi mennä töihin tai kulkea eri paikkoihin.

Esteetön kaupunki -kilpailussa Euroopan kaupungit pääsevät esittelemään, miten ne ovat tehneet asioista esteettömiä kaikille ihmisille.

Seuraavaan Esteetön kaupunki -kilpailuun osallistuminen

Tänä vuonna Euroopan unioni juhlii kulttuuria ja sitä, miten se siirtyy vanhemmilta ihmisiltä nuoremmille ajan mittaan. Kulttuuri voi olla taidetta, musiikkia, teatteria, ruokaa ja muita asioita, jotka kertovat jonkun maan historiasta ja kansasta.

Kulttuurinkin pitäisi olla kaikkien ihmisten saatavilla.

Esimerkiksi vammaisten pitäisi päästä museoon tai muihin rakennuksiin ja paikkoihin, joissa he voivat oppia lisää maan kulttuurista.

Siksi annamme tänä vuonna kaksi ylimääräistä palkintoa sellaisille kaupungeille, jotka yrittävät saada skulttuurin kaikkien ihmisten saataville.

Osallistuminen

Esteetön kaupunki 2019

-kilpailuun

Mitkä kaupungit voivat osallistua?

Kaikki kaupungit eivät voi osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun. Tällainen kaupunki voi osallistua:

- Kaupungin on oltava maassa, joka kuuluu **Euroopan unioniin**.
Euroopan unioni on 28 eurooppalaisen maan ryhmä, joka haluaa tehdä Euroopasta paremman paikan elää.
- Kaupungissa asuu yli 50 000 ihmistä.
Jos maassa on vähemmän kuin kaksi näin suurta kaupunkia, kaksi kaupunkia tai useampia kaupunkeja voi liittyä yhteen.
Jos niissä on yhteensä yli 50 000 ihmistä, ne voivat osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun.
Vain kaksi esteettömän kulttuurin lisäpalkintoa voidaan antaa pienemmille kaupungeille, joissa on vähemmän kuin 50 000 asukasta.

Edellisenä vuonna Esteetön kaupunki -kilpailun voittanut kaupunki ei voi osallistua uudestaan tänä vuonna.

Miten Esteetön kaupunki -kilpailuun osallistutaan?

Jos kaupunki haluaa osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun, sen on tehtävä hakemus verkossa. Kaupunkia johtavien ja tärkeitä päätöksiä tekevien ihmisten pitää täyttää internetissä lomake.

Lomakkeessa pitää:

- kertoa, miksi juuri heidän kaupunkinsa pitäisi voittaa Esteetön kaupunki -kilpailu.
- antaa esimerkkejä siitä, miten kaupunki tekee asioista esteettömiä ihmisille.
- kertoa, miten hyvää työtä aiotaan jatkaa tulevaisuudessa.

Kaupungit, jotka haluavat osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun tänä vuonna, voivat tutustua tähän sivustoon: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141>

Laitamme sivustolle kaikki uutiset, jotka koskevat Esteetön kaupunki -kilpailua.

Kerromme sivustolla myös, mihin päivään mennessä kaupungin on täytettävä hakemus, jos se haluaa osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun.

Miten voittaja valitaan?

Muutamit ihmisryhmät tarkistavat, mitä Esteetön kaupunki -kilpailuun osallistuvissa kaupungeissa on tehty. Ryhmiin kuuluu vammaisia ja ikääntyneitä ihmisiä.

Ryhmät katsovat, mitä kaupungeissa on tehty, jotta asiat olisivat esteettömiä kaikkien ihmisten parhaaksi.

Ne tarkistavat esimerkiksi, onko kaupungeissa esteettömiä:

- rakennuksia ja katuja
- busseja, metro ja muita julkisia liikennevälineitä
- lippuautomaatteja ja pankkiautomaatteja
- verkkosivustoja ja muuta teknologiaa, joita ihmiset voivat käyttää viestintään
- tietoja, joita kaikkien on helppo lukea ja ymmärtää.

Ryhmät selvittävät, missä kaupungissa näistä asioista on tehty parhaiten esteettömiä kaikille ihmisille. Se kaupunki voittaa Esteetön kaupunki -kilpailun.

Milloin kerromme, kuka voitti?

Joulukuussa 2018 meillä on Brysselissä suuri kokous, jossa puhutaan vammaisten oikeuksista. Tässä kokouksessa kerromme myös, mikä kaupunki voitti Esteetön kaupunki -kilpailun tänä vuonna. Sen jälkeen ojennamme Esteetön kaupunki -palkinnon voittajakaupungille.

Haluatko lisää tietoja?

Jos haluat lisätietoja, lähetä meille sähköpostia osoitteeseen: secretariat@accesscityaward.eu

Johdanto

Esteetön kaupunki -kilpailu aloitettiin vuonna 2010 edistämään kaupunkiympäristön esteettömyyttä Euroopan kaupunkien ikääntyvälle väestölle ja vammaisille.

Joka vuosi kilpailuun osallistuu erilaisia kaupunkeja koko Euroopan unionin alueelta. Kansallisten raatien suorittaman ensimmäisen seulun jälkeen valitut osallistajat arvioi eurooppalainen esteettömyyden asiantuntijaraati, joka päättää voittajat ja erityismaininnan ansaitsevat kaupungit.

Erityismainintojen aiheet voivat vaihdella vuodesta toiseen. Esteetön kaupunki 2018 -kilpailussa jaettiin ensimmäisen, toisen ja kolmannen palkinnon lisäksi yksi

erityismaininta. Erityismaininnalla annettiin tunnustusta kaupungille, joka on kekseliäästi onnistunut sovittamaan yhteen kaupungin esteettömyystarpeet ja tarpeen säilyttää historiallinen keskusta ja sen haastava mäkinen pinnanmuodostus.

Näillä palkinnoilla osoitetaan, että esteettömyys ei aina vaadi suuria investointeja tai merkittäviä muutostöitä. Se voidaan toteuttaa myös ymmärtämällä erilaisia tarpeita ja käyttämällä rajallisia resursseja parhaalla mahdollisella tavalla. Pienilläkin muutoksilla voidaan päästä pitkälle, kun halutaan antaa kaikille mahdollisuus osallistua kaupunkielämään.

Komissaari Thyssen ja voittajakaupungit Esteetön kaupunki -kilpailun palkintoseremoniassa

Lyon, Ranska

Voittaja

Vuoden 2018 Esteetön kaupunki -kilpailun voittaja on Ranskassa sijaitseva Lyon.

Lyon eli "la Ville des Lumières" on suuri eurooppalainen metropoli, joka sijaitsee pohjoisen ja eteläisen Euroopan kohtauspaikassa. Kaupunki on rakennettu kahden kukkulan ympäristöön, ja sitä halkovat Rhône- ja Saône-joet.

Lähes 515 000 asukkaan kaupungissa on keskiaikainen ja renessanssin aikainen vanhakaupunki, Haussmannin tyylinen Presqu'île kaupunginosa, Part Dieu'n liikealue ja moderni Confluence-keskus.

Läpileikkaava lähestymistapa

Lyonin kaupunki on ottanut esteettömyyden läpileikkaavaksi

teemaksi ja investoi merkittävästi esteettömyyden ja osallistavaan ympäristöön.

Lyon toteuttaa fyysisen esteettömyyden ja kaupunkielämän saavutettavuuden teemoihin keskittyvää ohjelmaa, joka alkoi vuonna 2016 ja jatkuu vuoteen 2024.

Hankkeelle on nimitetty sitä koordinoiva ja johtava päällikkö, joka raportoi kaupunginkansliaan. Kaupungin kolmentoista hallinnollisen osaston verkosto on sitoutunut toteuttamaan kulttuuriin, koulutukseen, varhaislapsuuden tukemiseen, urheiluun, henkilöstöresursseihin, asumiseen ja julkisiin tiloihin liittyviä aloitteita.

Neuvoa-antava elin, jossa on valittuja edustajia sekä edustajia kaupungin palveluista ja 62 paikallisesta yhdistyksestä, sekä myös vammaisia

“

Parc Blandan -puiston uusien pintaratkaisujen ansiosta esteetön reitti on selvästi havaittavissa ja eri pinnat on helppo erottaa toisistaan.

Éric

”

Vaihtoehtoista ja painopisteistä keskustellaan vammaisten kanssa

ja vanhuksia, on vahvasti mukana ehdottamassa tärkeimpiä muutoskohteita, arvioimassa vaihtoehtoja ja seuraamassa toteutusta.

“

Käytän Optiguide-palvelua, koska se tekee liikkumisesta itsenäisempää. On todella turvallinen olo, kun mukana on liikuntakykyinen henkilö.

Myriam

”

Itsenäisen liikkumisen tukeminen

Vuodesta 2008 vuoteen 2020 kaupunki investoi 97 miljoonaa euroa esteettömiin metrojuniin ja raitiovaunuihin. Kaikki bussit ja useimmat bussipysäkit ovat jo esteettömiä.

Vammaisille tarkoitetun Optibus-palvelun puitteissa tehdään yli 100 000 matkaa vuodessa, ja 4 800 matkalla vuodessa on tukena Optiguide-palvelu, joka tarjoaa matkustustietoja ja yksilöllistä ohjausta ovelta ovelle, minkä ansiosta ihmiset voivat matkustaa itsenäisesti julkisessa liikenteessä.

Optiguide-palvelun käyttö edistää itsenäistä liikkumista

Teknologia murtaa esteitä

Kaupungin verkkosivustolla on erityinen vammaisille suunnattu sivu, jolle on koottu hyödyllistä tietoa esteettömyydestä ja muista asioista. Kaupungin tiedotuslehti on saatavana sekä pistekirjoituksella että äänitiedostona.

Esteettömät liikunta- ja vapaa-ajanpalvelut: naista autetaan uima-altaaseen

Turvallisen ylityshetken tunnistaminen liikennevaloissatunnistaminen liikennevaloissa

Kaupungin mobiilisovelluksessa on toiminto, jonka avulla asukkaat voivat ilmoittaa liikennevalojen toimintahäiriöistä tai muista esteistä. Paikannuksen ja valokuvien avulla kaupunki voi puuttua ongelmaan pikaisesti. Sovelluksella voi tunnistaa myös invapysäköintipaikat.

Liikuntasovellus enform@lyon puolestaan kannustaa käyttämään kaupungin liikuntapalveluita. Sovellus sisältää reittejä, joita liikuntarajoitteiset voivat seurata.

Julkisen liikenteen sovelluksen käyttäjät voivat valita esteettömimmän matkareitin esimerkiksi selvittämällä lyhyimmän reitin tai reitin, jolla ei ole korkeuseroja. Sovelluksessa on niin sanottu esteettömyyshälytys, joka varoittaa esimerkiksi hissien tai liukuportaiden häiriöistä ja korjauksista.

Vierailu näytelmän kulisseissa

“ On hienoa päästä käymään teatterin kulisseissa. Siinä pääsee näkemään pieniä yksityiskohtia, jotka vaikuttavat esitykseen. Tulee ihan VIP-olo.

Lise ”

Kulttuuri ja koulutus

Théâtre des Celestins -teatteri järjestää taktiilisia vierailuja kulisseihin ja näyttelijätapaamisia, joissa näkövammaiset saada paremman käsityksen siitä, miten teatteri toimii. Teatterissa on myös pyörätuolipaikkoja, avustetun kuuntelun laitteita ja erityishinnat vammaisille.

Kaupungin kirjastoissa on yli 3 500 äänikirjaa ja kotiinkuljetuspalvelu vanhuksille ja vammaisille, joille kirjojen kantaminen on hankalaa. 2016 ja 2017 järjestettiin yhteensä 15 luentoa ja näyttelyä, joissa oli viittomakielinen selostus ja äänikuvailu.

Kaupunki pitää tärkeänä vammaisten lasten integrointia ja osallistamista yhteiskuntaan, joten jokaiselle lapselle taataan esteetön pääsy liikunnan pariin ja kouluruokaloihin. Esteettömyyskäytäntöjä tuetaan 110 000 euron lisäinvestoinnilla ohjausryhmän vahvistamiseen sekä kouluhallinnon ja muiden laitosten 120 johtajan kouluttamiseen.

Integraatio ja osallisuus kotona ja työpaikalla

Kaupungin ohjelmassa suunnataan 38 miljoonaa euroa muutostöihin, joilla tehdään 700 rakennuksesta ja julkisesta tilasta esteettömiä.

Monen sukupolven asumiskokeilussa on toteutettu 75 asuntoa, joista 25 on varattu vanhuksille ja vammaisille ja varustettu kotihoidon 24/7-palveluilla.

Työnantajana kaupunki tarjoaa kaikille kunnan uusille työntekijöille vammaisuustietoisuuskoulutuksen, ja kaupunki työllistää selvästi lakisääteisiä vaatimuksia enemmän vammaisia, joiden osuus kaupungin työpaikoista on 7,8 %. Lyon investoi lisäksi vuosina 2016–2018 miljoona euroa työasemien mukauttamiseen vammaisten työntekijöiden tarpeisiin.

Kunta edistää vammaisten työllisyyttä yhteisössä myös suosimalla kaupungin urakoiden myöntämisessä yrityksiä, joilla on integraatiokehitystä tukeva henkilöstöpolitiikka.

Ljubljana, Slovenia

Toinen palkinto

Slovenian pääkaupunki ja samalla suurin kaupunki Ljubljana sai toisen palkinnon vuoden 2018 Esteetön kaupunki -kilpailussa.

Yli 288 000 asukkaan kaupunki sijaitsee keskisessä Sloveniassa neljän maantieteellisen alueen kohtauspaikassa, Ljubljanica-joen halkomana. Etelässä kaupunki leviää Ljubljanan alaville marskimaille, ja muualta kaupunkia ympärivät kukkulat.

Kaupunki on säilyttänyt historiallista perintöään ja hoitaa monia viheralueita.

Ljubljana voitti esteettömän Eco Zone

-alueensa ansiosta Euroopan vihreä pääkaupunki -kilpailun vuonna 2016 ja pyrkii yhdistämään esteettömyyden ja päästöjen vähentämisen, jotta kaupunki olisi parempi paikka kaikille.

Kaupungin keskustasta on tehty esteetön "ekovyöhyke", jossa moottoriliikenne on hyvin rajoitettua, mukulakivien välit on täytetty ja katuja on parannettu rakentamalla koho-opasteita ja rampeja sekä madaltamalla katukiveysten reunoja.

Esteettömyysongelmista voi ilmoittaa soittamalla, internetissä tai Better Outdoors -sovelluksella. Niin sanottuun pikakorjausohjelmaan kuuluu, että esteettömyyteen vaikuttavat ongelmat korjataan 24 tunnin kuluessa.

Alueella voi kulkea ilmaiseksi kuudella sähköajoneuvolla, joista kolmeen pääsee pyörätuolilla. Ljubljanan linnaan pääsee myös sähköjunalla ja köysirataa pitkin.

Vammaisten asukkaiden, erityisesti kuulovammaisten, elämää Ljubljanassa on helpotettu ja tehty vuosi vuodelta saavutettavammaksi visuaalisten sähköisten viestimien ja julkisten ilmoitusten avulla. Olemme iloisia ja tyytyväisiä, että kuntamme pitää erittäin hyvää huolta vammaisista.

Nikolaj Vogel,
Ljubljanan kuulovammaisten
yhdistys

Ramppi Mesarski most -sillalla kaupungin keskustassa

Kaupungissa liikkuminen

Kaikki kaupungin bussit ovat matalalattiabusseja, joissa on tilat pyörätuolin käyttäjille, ja lähes kaikissa on rampit sekä merkkiäänillä ja visuaalisesti toteutetut ilmoitukset. Kaupungin keskustan bussipysäkeillä on reaaliaikaiset näytöt saapuvista busseista, ja tekniikkaa laajennetaan tulevana vuonna yhä useammalle pysäkille.

Matkustaminen on ilmaista vammaisille asukkaille ja heidän avustajilleen. Käytössä on yksilöllinen henkilökorttijärjestelmä, minkä ansiosta apua voidaan antaa nopeasti tarvittaessa matkan aikana.

Ovelta ovelle kuljetusta tarvitseville on kysyntään reagoiva kuljetuspalvelu, jonka voi kutsua aina tarvittaessa.

Joen yli on rakennettu monia uusia kävelysiltoja, ja Mesarski most -sillalta eli teurastajan sillalta on pyörätuolirampeja venelaitureille.

Kaupungin yleiset WC:t ovat maksuttomia, ja tällä hetkellä esteettömiä on kymmenen 19 WC:stä.

Matkailun ja kulttuurin esteettömyys ja älyratkaisut

Vuodesta 2016 kaupungin keskustan Infopisteessä on erikoistuttu yli 65-vuotiaisiin ja vammaisiin vierailijoihin.

Saatavilla on kaupungin kartta, johon on merkitty esteettömiä kohteita.

Taktilinen opaste
Čopova-kadulla
kaupungin
keskustassa

Ljubljanasta on vuosien mittaan tullut moderni eurooppalainen kaupunki, jonka suunnittelussa vammaiset otetaan jatkuvasti paremmin huomioon. Ensin rakennettiin rampeja, sitten risteyksiin saatiin äänimerkkejä antavat liikennevalot. Muutaman viime vuoden aikana on tehty parannuksia busseihin ja erityisesti terveydenhuollon rakennusten hisseihin. Tärkeää on myös taata pyörätuolia käyttävien pääsy julkisiin rakennuksiin, kuten pankkeihin, posteihin, terveyskeskuksiin ja kunnan hallinnollisiin yksiköihin.

Dr. Luj Šprohar
Ljubljanan näkövammaisten yhdistys

Kaupungissa on otettu käyttöön älyratkaisuja parantamaan kaupungin kulttuurielämän saavutettavuutta. Esimerkkejä näistä ovat viittomakielinen tulkkaus teattereissa, taktiiliset näyttelyt ja kartat (esimerkiksi linnasta), sovitettut videot, moniaistinen opastus ja helppokäyttöinen informaatio.

Kaupungin verkkosivusto on tehty saavutettavuusperiaatteiden mukaisesti, ja sivustolle on suunnitteilla päivityksiä. Sivustolla on toiminto, jonka kautta asukkaat voivat kommunikoida suoraan kaupungin viranomaisten kanssa.

Esteetön työelämä

Työmahdollisuudet, mukautetut asumisjärjestelyt ja esteetön julkinen liikenne tekevät Ljubljanasta vammaisille houkuttelevan kaupungin elää ja työskennellä.

Kaupungissa on monia hankkeita, joilla tuetaan sekä avointa että erityistyöllistymistä. Esimerkki sosiaalisesta yrittäjyydestä on ravintola Druga Violina (toinen viulu) kaupungin vanhassa keskustassa, jossa kehitysvammaiset ihmiset voivat osallistua aitoon työympäristöön.

Esteettömyysaloitteet antavat toivoa siitä, että Ljubljanasta tulee vieläkin esteettömämpi.

Sandi
Ljubljanan kuulovammaisten yhdistys

OVIRANtlon - triathlon-kilpailu jossa osallistujien on selvitettävä esteitä, joita vammaiset kohtaavat arjessa

Esteettömyys: keskeinen elämänlaadun indikaattori

Ljubljanan kaupunginjohtaja korostaa esteettömyyttä keskeisenä kaupunkilaisten elämänlaadun indikaattorina ja vaatii, että kaupungin palveluissa asetetaan etusijalle esteettömyys ja haavoittuvimpien ryhmien suojele.

Kaupungin kestävä kehityksen strategialla pyritään varmistamaan, että kaiken kehityksen pohjana on inklusion periaate, jossa otetaan huomioon sekä asukkaat että kaupungissa vierailevat.

Kehitystä seurataan kattavalla seurantajärjestelmällä, ja yksi keskeisistä tyytyväisyysindikaattoreista on liikuntarajoitteisten ryhmien esteettömyys.

Kaupungin vammaisjärjestöt suhtautuvat näihin toimiin erittäin myönteisesti.

Jatkosuunnitelmat

Esteettömyyden parantamiseksi on suunnitteilla muun muassa verkon saavutettavuuden päivityksiä, kaupungin kulttuurilaitosten tilojen ja sisältöjen mukauttamista, kohopasteiden toteuttamista katujen pintoihin ja sosiaalisen asuntokannan esteettömyyden varmistaminen. Henkilöstön kouluttaminen vammaisuuteen liittyvissä asioissa on myös keskeinen painopiste.

Luxembourg, Luxembourg

Kolmas
palkinto

T116 328 asukkaan Luxemburgin kaupungille on myönnetty Esteetön kaupunki 2018 -kilpailun kolmas palkinto.

Vuonna 963 eaa. perustettu kaupunki on rakennettu kalliolle, ja kapeat kadut ja jyrkät rinteet asettavat suuria haasteita kaupungin teknisen osaston esteettömyyssuunnitelmille.

Kaupunki on sitoutunut parantamaan esteettömyyttä vammaisille ja ikääntyville, ja kaupungissa valmistellaan toimintasuunnitelmaa, joka perustuu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen.

“

Luxemburgin paikallisbussien palvelu on parantunut, ja valtaosa matkustajista on avuliaita. Joissakin kaupoissa ramppi, ja joissakin asiakas autetaan tarvittaessa sisälle. Rakennustyömaat on yleensä aidattu. Jos on ongelmia, kaupunkiin voi aina ottaa yhteyttä. Yleisesti ottaen asioita pyritään jatkuvasti parantamaan.”

”

Joëlle Oesch

Osallistavan valiokunnan jäsen

Tunnelmia vuosittain järjestettävältä Liikkujan viikolta

Design for All -periaatteet

Luxemburgin kaupunki painottaa erityistarpeiden käsitettä sen sijaan, että luokittelisi ihmisiä näiden vammamukaan. Toimintatavan taustalla ovat Design for All -periaatteet, joiden mukaisesti ympäristöstä luodaan kaikille käyttäjille miellyttävä.

Kaikille hyödyllisiä parannuksia ovat esimerkiksi äänimerkit katujen risteyksissä, rampeilla varustetut matalalattiabussit sekä kuulutukset ja visuaaliset ilmoitukset kaikissa busseissa.

Esteettömän julkisen liikenteen lisäksi on olemassa minibussipalvelu, joka hakee ihmiset kotoa ja kuljettaa pyörätuolinkäyttäjää alennettuun hintaan.

Esteettömyyden edistäminen

Kaupunki järjestää tiedotusviikkoja, joilla lisätään tietoisuutta esteettömyyden merkityksestä ja kaikkien osallisuudesta.

Ohjelmassa on vuosittain järjestettävä Liikkujan viikko ja musiikkitapahtuma, inklusiivisuutta korostava gaala, jossa esiintyy vammaisia artisteja. Kaupungissa ja sen museoissa järjestetään esteettömiä ohjattuja kierroksia.

Tunnelmia vuosittain järjestettävältä Liikkujan viikolta

Kaikissa tapahtumissa on esteetön pysäköinti ja WC-tilat, ja kuljetus on järjestetty esteettömällä sukkulabusseilla.

Kaupungin tiedotus- ja erityistarpeiden yksikkö tekee yhteistyötä matkailutoimiston, museoiden ja muiden julkisten, esteettömiksi muutettujen tilojen kanssa – maistraatti on niistä vain yksi esimerkki. Kaikki äänestyspaikatkin ovat esteettömiä. Kaikista uusista ja remontoitavista rakennuksista tehdään asteittain esteettömyysvaatimusten mukaisia.

Museossa on näyttely nimeltä ”Kaikkien museo”, jossa otetaan huomioon kaikkien asukkaiden – esimerkiksi maahanmuuttajien, lasten ja vanhusten – tarpeet käyttämällä kaikille ymmärrettävää kieltä.

Esimerkillä johtaminen

Kunta tekee huomattavasti enemmän kuin laki vaatii ja ottaa esteettömyyden haasteet innolla vastaan kaikissa yksiköissä ja sekä poliittisella että virkamiesten tasolla.

Kaikki yksiköt ovat mukana esteettömyyden toteuttamisessa, ja rahoitus kaikkiin aloitteisiin tulee kokonaan kaupungilta.

Madeleine Kayserin johtaman selkeän keskusjohdon ansiosta ja tiiviissä yhteistyössä kaikkien vammaisjärjestöjen kanssa Luxemburgin kaupunki on edistynyt valtavasti esteettömän infrastruktuurin luomisessa ja lisännyt tietoisuutta eri vammaiskysymyksistä, mikä puolestaan on kannustanut toimintaan muissakin kaupungeissa ympäri maata ja laajemmin.

Patrick Hurst
Nemme Mat Eis -järjestön
puheenjohtaja

Äänimerkit katujen ylityskohdissa

Kaikki kaupunginvaltuuston kokoukset tulkataan viittomakielellä ja tarjolla on muutakin tarvittavaa avustusta. Saksan viittomakielen kurssuja järjestetään kolme kertaa vuodessa (eri tasoilla), ja ne ovat yleisölle avoimia.

Aloitteiden onnistuminen perustuu siihen, että ongelmien tunnistamisessa ja painopisteiden asettamisessa on kuunneltu ihmisiä, joilla on erityistarpeita.

Työllistymismahdollisuudet

Kunta on voimakkaasti sitoutunut tarjoamaan työtä vammaisille. Nykyisin 5,75 % kunnan työntekijöistä on vammaisia. Osuuteen kuuluvat myös ne, joilla on oppimisvaikeuksia, ja työntekijät, jotka ovat vammautuneet työuransa aikana.

Integraation ja erityistarpeiden yksikkö tukee näitä työntekijöitä mukauttamalla työympäristöä, erityiskuljetuksissa ja muissa tarpeissa.

Yksi mielenkiintoinen esteettömyyspalvelu kaupungissamme on Bluetooth-majakat, jotka auttavat näkövammaisia löytämään bussipysäkit. Palveluun kuuluu mobiilisovellus, joka ilmoittaa seuraavasta bussipysäkestä.

Josianne Rommes
Osallistavan valiokunnan jäsen

Teknologian hyödyntäminen saavutettavuudessa

Vuonna 2017 kunta käynnisti kaksi uutta saavutettavan teknologian hanketta.

Ensimmäinen niistä on uusi verkkosivusto, joka on responsiivisen web-suunnittelun standardien mukainen ja näkövammaisten saavutettavissa ruudunlukijalla. Kaupungin viestintä- ja PR-osasto pyrkii myös varmistamaan, että kaikki sen verkkojulkaisut, kuten esitteet ja lehtiset, ovat myös näytönlukijoita käyttävien saavutettavissa. Se kannustaa muitakin graafisen suunnittelun ja viestinnän parissa työskenteleviä tekemään samoin.

Toinen uusi aloite on ollut iBeacon-majakoiden käyttöönotto bussipysäkeillä. Majakat välittävät tiedon seuraavasta saapuvasta bussista kaupungin mobiilisovelluksen käyttäjille. Palvelu on erityisen arvokas näkövammaisille, mutta se auttaa ajan myötä laajetessaan myös matkailijoita ja muita joukkoliikenteen käyttäjiä.

Viborg, Tanska

Erityis- maininta

Tanskassa sijaitseva Viborg on saanut erityismaininnan esteettömyydestä historiallisessa ympäristössä. Palkinto antaa tunnustusta esteettömyyden parantamiselle huolimatta historian ja pinnanmuodostuksen aiheuttamista haasteista.

Viborg on 50 200 asukkaan kaupunki, joka on vuonna 900 eaa. perustettuna yksi Tanskan vanhimmista kaupungeista. Kaupunki sijaitsee kahta järveä ympäröivillä rinteillä. Kaupungille tyypillisiä piirteitä ovat jyrkät kujat, kapeat väylät ja mukulakivikadut.

Osallistava kulttuuriperintö

Viborgin esteettömyysaloitteiden lähtökohtana oli kaupungin ja neljän tanskalaisen säätiön yhteinen projekti

vuosina 2010–2016, jonka aiheena oli esteettömyys historiallisessa kaupunkikeskustassa ja uudet tavat kulttuuriperinnön vaalimiseen Viborgissa.

Hankkeen tavoitteena oli löytää innovatiivisia ratkaisuja fyysisten esteiden poistamiseen ja viestinnän parantamiseen niin, että Viborgin historiallinen perintö olisi kaikkien käytettävissä vahingoittamatta sen alkuperäistä luonnetta.

Eleetöntä esteettömyyttä

Viborgissa on selkeästi suosittu ratkaisuja joissa ”ei tehdä turhaa numeroa” eli jotka ovat hillittyjä ja inklusiivisia enemmän kuin erityisjärjestelyjä, jotka erottelevat vammaiset muista.

” Me käyttäjät olemme osallistuneet aktiivisesti tähän hankkeeseen, ja olemme siihen hyvin tyytyväisiä.

Olemme iloisia siitä, että esteettömyys ja saavutettavuus on nähty laajemmin kuin pelkkien fyysisten näkökohtien kautta.

Prosessi on ollut myönteinen. Ehdotuksiamme on hyväksytty ja kehitetty edelleen eli meitä on arvostettu. Olemme varmoja, että muut ihmiset hyötyvät tästä myös.

Viborgin paikallisen työryhmän jäsen

Uusi Nytorv-tori

Historiallisen kaupungin monista julkisista toreista, puistoista ja kaduista on tehty esteettömiä uusilla tasaisilla jalkakäytävillä, rampeilla ja koho-opasteilla. Nytorv-tori on uusi täysin esteetön julkinen tila, joka oli ennen pysäköintialue.

Kaupungin jyrkimmille kujille on rakennettu levähdyspaikkoja, ja puistoihin on tehty uusia rampeja.

Materiaalit on valittu sopimaan nykyiseen kaupunkikuvaan. Esimerkiksi esteettömiin jalkakäytäviin, levähdyspaikkoihin ja rampeihin on käytetty graniittia. Uusissa kylteissä ja kaupungin taktiillisissa malleissa on käytetty Tombac-nimistä kupari-sinkkimetalliseosta, jota on jo käytetty kaupungin penkeissä, roska-astioissa jne.

Uudistukset ovat tehneet kaupungista houkuttelevamman kaikille ja antaneet sysäyksen uusille kulttuuritapahtumille ja palveluille, kuten katumarkkinoille, ulkoilmakahviloille ja konserteille.

Modernia viestintää historiallisessa kaupungissa

Kolmiulotteinen kaupungin malli auttaa näkövammaisia ihmisiä saamaan konkreettisen käsityksen kaupungista. Tiedot on kirjoitettu tavallisin kirjaimin ja pistekirjoituksella.

SpotViborg-sovellusopastaavierailijoita kolmea eri reittiä historiallisessa kaupungissa. Sovelluksessa käytetään GPS-paikannusta, ääntä ja kuvaa, ja siinä on tietoja myös esteettömistä WC-tiloista ja pysäköintipaikoista. Niille, jotka eivät halua seurata valmista

reittiä, sovellus merkitsee yksittäisiä nähtävyyksiä, joiden välille voi vapaasti luoda oman reittinsä. Sovellus on saatavana tanskan, englannin ja saksan kielellä.

Tarkoituksena on arvioida sovellusta kolmen vuoden käytön jälkeen ja tehdä sitten tarvittavat muutokset.

Poliittinen ja yhteisöllinen sitoutuminen

Viborgin kunnan visiona on, että kaikilla pitäisi olla mahdollisuus elää tervettä ja aktiivista elämää, johon kuuluu pääsy erilaisiin kulttuuri-, vapaa-ajan ja muihin kokemuksiin. Kaupunki hyväksyi vammaisia koskevat menettelytavat vuonna 2009. Ne perustuvat palautteeseen työpajoista ja tapaamisista, joihin on osallistunut paikallisia asukkaita, vammais- ja eläkeläisjärjestöjä sekä kaupunkikeskustan merkittäviä sidosryhmiä. Menettelytavoissa on julkisten paikkojen ja rakennusten esteettömyyden tarkistuslista ja toimenpidesuosituksia.

Kolmiulotteinen taktiilinen malli kaupungista

Tasaiset reitit mahdollistavat esteettömyyden mutta säilyttävät historialliseen kontekstiin

Vammaisneuvosto toimii neuvonantajana kunnan kaikissa julkisissa rakennushankkeissa, ja kaupungissa on kaksi yhteistä työryhmää, jotka keskittyvät ”luonnolliseen” esteettömyyteen ja kaupunkiympäristön esteettömyyteen.

Kaupunki uskoo, että kaikki poliittiset ja johdon tasot läpileikkaava lähestymistapa on tehokkain tapa edetä.

Menettelytavoissa määritellään arvot ja periaatteet sekä toiminnan painopisteet.

Hanke, jonka aiheena oli esteettömyys historiallisessa kaupunkikeskustassa ja uudet tavat kulttuuriperinnön vaalimiseen Viborgissa, kehitettiin ja toteutettiin yhteistyössä niin kutsutun osaamispaneelin kanssa, johon kuului edustajia Tanskan kansallisista

esteettömyyden asiantuntijajärjestöistä ja paikallinen työryhmä asukkaita, esteettömyysasiantuntijoita ja tärkeimpien kaupunkikeskustan sidosryhmien, kuten matkailutoimiston ja toimialajärjestön edustajia.

Mitä seuraavaksi?

Viborgin kaupunki aikoo jatkaa hankkeen pohjalta ja hyödyntää siitä saatua kokemusta. Tuleviin projekteihin kuuluu tuomiokirkon ympäristön kehittäminen ja nykyisen hankkeen laajentaminen kattamaan inklusiivinen pääsy erilaisiin nähtävyyksiin, kuten museoihin, teattereihin ja näyttelyihin sekä yhä laajemmin kaupungin toreille ja puistoihin.

Esteetön kaupunki 2019 -kilpailuun osallistuminen

Esteetön kaupunki -kilpailun järjestää Euroopan komissio yhdessä Euroopan vammaisfoorumin kanssa. Kilpailu kannustaa kaupunkeja jakamaan kokemuksia ja parantamaan esteettömyyttä kaikkien eduksi.

Haluaisitko, että oman kaupunkisi projektit esiteltäisiin seuraavassa Esteetön kaupunki -kilpailun esitteessä? Haluatko jakaa kokemuksia ja toimintatapoja muiden kaupunkien kanssa?

Kannattaa osallistua Esteetön kaupunki 2019 -kilpailuun!

Yhdeksäs kilpailu julkistetaan keväällä 2018 (päivämäärä vahvistetaan myöhemmin). Hakemuksen voi tehdä täyttämällä ja lähettämällä sähköisen hakulomakkeen määräaikaan mennessä. Tarkempia tietoja on saatavilla osoitteessa: **<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?CatID=1141>**

Esteetön kaupunki -kilpailuun osallistuminen on paitsi mahdollisuus saada tunnustusta myös ainutlaatuinen tilaisuus tarkastella oman kaupungin nykytilannetta sisäisen tarkastuksen tarkoituksiin ja edistyksen mittaamista varten. Hakemuslomakkeen kysymysten

pohdiskelu on erinomainen tapa analysoida kaupungin esteettömyysmenettelyitä ja tunnistaa omat vahvuudet ja heikkoudet.

Kuka voi hakea?

Hakijan on oltava hallinnollinen taho yli 50 000 asukkaan kaupungissa jossakin EU:n jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioissa, joissa on vähemmän kuin kaksi näin suurta kaupunkia, kahdesta tai useammasta kaupungista koostuvat kaupunkialueet voivat myös osallistua, jos niiden yhteenlaskettu väestö on yli 50 000 asukasta. Koska sama kaupunki ei voi voittaa Esteetön kaupunki -kilpailua kahtena peräkkäisenä vuonna, vuoden 2018 voittajakaupunki ei voi osallistua uudestaan vuonna 2019. Kaikki muut kaupungit, kuten toisen ja kolmannen palkinnon voittajat ja erityismaininnan saaneet kaupungit, voivat osallistua uudelleen.

Kilpailuun valmistautumisessa auttavat ohjeet ja kilpailun säännöt ovat saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Esteetön kaupunki -kilpailun verkkosivustolla: **<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?CatID=1141>**

Valintaprosessi

Raadit arvioivat toteutettuja ja suunniteltuja toimenpiteitä seuraavilla aloilla:

- Rakennettu ympäristö ja julkiset tilat
- Liikenne ja siihen liittyvä infrastruktuuri
- Tiedonvälitys ja viestintä mukaan lukien uudet teknologiat (TVT)
- Julkiset tilat ja palvelut.

Raadit arvioivat hakemuksia seuraavien viiden kriteerin perusteella:

- Toimenpiteiden laajuus
- Omistajuus, sitoutumisen taso
- Vaikutus
- Laatu ja tulosten kestävyys
- Vammaisten ja asianmukaisten kumppaneiden osallistuminen.

Valintaprosessi on jaettu kahteen vaiheeseen: esivalinta kansallisella tasolla ja lopullinen valinta Euroopan tasolla. Kunkin maan **kansallinen raati** valitsee enintään kolme kaupunkia kansallisten hakijoiden joukosta käyttäen Euroopan komission antamia arvosteluperusteita. Kansalliset ehdokkaat etenevät kilpailun toiseen vaiheeseen ja Eurooppalaisen tuomaristonarvioitavaksi.

Esteetön kaupunki 2019 -kilpailun voittaja julkistetaan **joulukuun 2018 alussa**. Seremonia järjestetään osana Euroopan vammaisten päivään liittyvää vuosittaista konferenssia Brysselissä.

Esteetön kaupunki -kilpailun sihteeristö

Esteetön kaupunki -kilpailun sihteeristö voi auttaa valmisteluissa. Jos tarvitset lisätietoja, ota yhteyttä osoitteeseen: **secretariat@accesscityaward.eu**

2018
 EUROPEAN YEAR
 OF CULTURAL
 HERITAGE
 #EuropeForCulture

Seuraavassa Esteetön kaupunki -kilpailussa juhlitaan Euroopan kulttuuriperinnön teemavuotta

Vuonna 2018 Euroopan unionissa vietetään kulttuuriperinnön teemavuotta. Seuraavassa Esteetön kaupunki -kilpailussa annetaan siis tunnustusta kaupungeille, jotka ovat nähneet paljon vaivaa kaikkien saavutettavissa olevan kulttuuriperinnön eteen.

Perinteisten ensimmäisen, toisen ja kolmannen palkinnon lisäksi jaetaan kaksi erityismainintaa kulttuuriperinnön esteettömyyteen liittyvistä saavutuksista. Toinen erityismaininta jaetaan normaalien sääntöjen mukaisesti yli 50 000 asukkaan kaupungille, mutta toisen erityismaininnan tavoitteluun saa – ensimmäistä kertaa – osallistua myös alle 50 000 asukkaan kaupunki.

Esteetön kaupunki -kilpailun verkkosivustoa päivitetään säännöllisesti tulevana kuukausina, joten pysy kuulolla, niin saat lisätietoja erityismaininnoista.

Yhteydenotot EU:hun

Käynti tiedotuspisteessä

Euroopan unionin alueella toimii yhteensä satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä.

Lähimmän tiedotuspisteen osoite löytyy verkosta:

https://europa.eu/european-union/contact_fi

Yhteydenotot puhelimitse tai sähköpostitse

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiin. Palveluun voi ottaa yhteyttä

- soittamalla maksuttomaan palvelunumeroon 00 800 678 910 11 (jotkin operaattorit voivat periä puhelumaksun),
- soittamalla puhelinnumeroon +32 22999696 tai
- sähköpostitse: https://europa.eu/european-union/contact_fi

Tietoa EU:sta

Verkkosivut

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Europa-sivustolla, https://europa.eu/european-union/index_fi

EU:n julkaisut

EU:n ilmaisia ja maksullisia julkaisuja voi ladata tai tilata osoitteesta <https://publications.europa.eu/fi/publications>. Ilmaisia julkaisuja on mahdollista saada usean kappaleen erinä ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen (ks. https://europa.eu/european-union/contact_fi).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1952 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla kaikilla virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu>

EU:n avoin data

EU:n avoimen datan portaalin (<http://data.europa.eu/euodp/fi>) kautta on saatavilla EU:n data-aineistoja. Data on ilmaiseksi ladattavissa ja uudelleenkäytettävissä sekä kaupallista että ei-kaupallista käyttöä varten.

Vuosittaisessa Esteetön kaupunki -kilpailussa annetaan tunnustusta Euroopan kaupunkien toiminnalle, jolla tehdään kaupungeista esteettömämpiä vammaisille ja vanhuksille. Tässä esitteessä esitellään vuoden 2018 voittajien ja muiden palkittujen saavutuksia – Lyon (Ranska), Ljubljana (Slovenia), Luxemburg (Luxemburg) ja Viborg (Tanska) – ja painotetaan konkreettisia toimia, joihin näissä kaupungeissa on ryhdytty esteettömyyden parantamiseksi. Niitä ovat esimerkiksi esteettömät metrot ja raitiovaunut, navigointisovellukset, rajoitetun liikenteen ekovyöhykkeet ja tietoisuutta lisäävät tapahtumat.

Julkaisuja voi ladata tai tilata maksutta osoitteesta

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Jos haluat saada ajantasaista tietoa työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosastosta, tilaa maksuton sähköinen uutiskirje Social Europe e-newsletter osoitteesta

<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

socialeurope

EU_Social

